

הדף היומי בבלי: מסכת בבא קמא דף פ"ד
הדף היומי בהלכה: סימן קנ"ג סעיף י"ח עד סעיף כ"א
המוסר היומי: שמי"ל חלק ב' פרק ל' מ'והנה ידוע' עד 'ועתה נדבר אודות כח השמיעה'

לוח
לימוד
יומי

האם מותר להפוך חלק מעזרת הגברים בבית הכנסת לעזרת נשים?

מהנלמד החודש בדף היומי בהלכה

אולם מדברי הפמ"ג לעיל (סי' קנא א"א ס"ק א) משמע שיש בה קדושה, וכן כתבו בערוך השלחן (ס"ז) ובשו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' קיח אות א) שיש לעזרת נשים קדושת בית הכנסת. וכעין זה כתב בשו"ת שואל ומשיב (מהדור"ק ח"ב סי' כב) שבעזרת נשים יש קדושת בית הכנסת, כי אף נשים חייבות בתפילה, ולפיכך מותר להפוך בית כנסת לעזרת נשים, ואין בזה משום הורדה בקדושה. ובמקור חיים (סי' קנא סעיף יב) כתב, שיש להסתפק אם מותר להפוך בית כנסת לעזרת נשים. ובשו"ת קרן לדוד (או"ח סי' לה ד"ה ועתה) כתב, שהסכמת רוב האחרונים היא, שאין לעשות עזרת נשים מבית כנסת של אנשים, לפי שיש בזה משום הורדה בקדושה [ראה שם שהביא צד שיש בה קדושה אבל פחותה מקדושת בית הכנסת].

ולענין עזרת נשים הבנויה בתוך אויר בית הכנסת, ואין מחיצותיה מגיעות עד התקרה, צידד בשו"ת קרן לדוד (או"ח סי' לג) שאף לדעת הסוברים שעזרת נשים אינה קדושה בקדושת בית הכנסת, מ"מ באופן זה לכו"ע יש בה קדושה, כיון שפתוחה לחלל בית הכנסת.

חצרות הבתים שמתקבצים בהם להתפלל בזמנים מסוימים באקראי, פסק השו"ע (סי' קנד סעי' א) שאין בהם קדושת בית הכנסת.

וכתב המשנ"ב (ס"ק ג) שעזרות שלנו הנמצאים בצידי בית הכנסת, לא עדיפים מחצרות הבית, שאין מתפללים בהם אלא כאשר דחוק, ומכל מקום כתב המשנ"ב, שאפשר לומר שהואיל ומתפללים שם תדיר כל זמן שנדחקים, אף על פי שהוא אקראי, לגבי מתפלל זה, אבל המקום נחשב שנעשה קבע לעצלנים [שאינן להם מקום ונדחקים להתפלל בעזרות].

ויש לדון לגבי עזרת נשים הקבוע בבית הכנסת, האם נחשבת היא כעזרה שאין בה קדושת בית הכנסת, ונפק"מ שאם ירחיבו את בית הכנסת וירצו לקבוע עזרת נשים בחלק שהיה בית הכנסת, האם מותר הדבר, שאם יש לעזרת נשים קדושת בית הכנסת, יהיה מותר?

החכמת אדם (כלל פו סעיף טו) כתב לענין קדושת עזרת נשים, שאין בה קדושה כלל,

ענייני היום

• בשנת תצ"ב נסתלק לשמי רום הגאון רבי יעקב בן מכיר כולי זצ"ל, מגאוני קושטא ובעמח"ס 'ילקוט מעם לועז'.

• בשנת תשי"ד נפטר הרה"ק רבי שמעון שלום (ב"ר מנחם) קאליש זצוק"ל, אדמו"ר מאמשינוב.

אדם שהעמיד ספר תורה לרשות הציבור -

האם הספר נותר בבעלותו?

כפי המקובל בימינו, אדם המעמיד חפץ כלשהו לרשות בית הכנסת, דעתו לתתו במתנה לציבור, והחפץ אינו נותר בבעלותו אלא אם כן התנה כך. אולם אם מדובר בספר תורה - דעתו שהספר ישאר בבעלותו, אלא אם כן אמר אחרת; וזאת משום שעיקר מטרת כתיבת ספר תורה הוא כדי שיקראו בו הרבים, או כדי לקיים מצות כתיבת ספר תורה בכך שיש בבעלות ספר תורה, וגם מפאת קדושתו אין מקום אחר להניחו, ולפיכך אין להניח שרצונו לתתו במתנה לציבור. [ס"ק צט; ביאורים ומוספים דרשו, 112 ו-117]

כלי שנמצא בבית הנפטר וכתוב עליו ששייך לאדם מסוים - למי נותנים את הכלי?

אם נמצא אצל אדם לאחר פטירתו כלי שכתוב עליו ששייך לאדם מסוים, מניחים שאין הכלי שייך לאותו אדם, וכתב כן רק כדי להסתיר את עושרו מעיני הבריות; ולכן נותנים את הכלי ליורשיו. ולדעת רוב הפוסקים, דין זה אמור גם במקרה שמצאו כך ברשימותיו - שכלי פלוני שייך לאדם מסוים - ולא על גבי הכלי עצמו; אך יש אומרים שבאופן זה אין להניח שכתב כן כדי להסתיר את עושרו, ונותנים את הכלי לאותו אדם. [ס"ק צז; ביאורים ומוספים דרשו, 113-115]

כלי שנמצא בבית הנפטר וכתוב עליו ששייך לבית הכנסת - האם נותנים אותו לבית הכנסת?

אם נמצא אצל אדם לאחר פטירתו כלי שכתוב עליו שהוקדש לבית הכנסת וכדומה - יש אומרים שדינו ככלי שנכתב עליו ששייך לאדם מסוים, המפורט לעיל, אך יש אומרים שבמקרה זה אין להניח שכתב כן רק כדי להסתיר את עושרו, משני טעמים: א. אדרבה, אם הוא הקדיש את הכלי, הדבר מעיד על עושרו; ב. בשל חומרת ענין ההקדש ועוון נדר, וכן משום שיש בכך זלזול בקדושה, אדם נמנע מלכתוב כך כשאין אמת בדבר. [סעיף יט וס"ק צו וצז; ביאורים ומוספים דרשו, 115]

אתמול למדנו

- בית הכנסת, ספר תורה ושאר חפצי קדושה, השייכים לציבור, יש לכל אחד מהציבור חלק בהם. ותיקנו רבותינו הראשונים, שאין היחיד יכול לאסור את חלקו על הציבור או על היחיד.
- תקנות רבות תיקן רבינו גרשום מאור הגולה; ואחת מהן היא, שאדם שיש בבעלות בית כנסת פרטי, לא יאסור על יחיד להכנס לתוכו, אלא אם כן אוסר על כל הציבור יחד.
- אנשי 'חברה קדישא' העוסקים בקביעות בטהרת מתים ובקבורתם, זוכים במצוות אלו, ואין אחרים יכולים לדחותם, אף אם רצונם לעסוק במצוות אלו פעם אחת בלבד.

מחר נלמד

- האם מותר לכרוך ספרי קודש בכריכה שיוצרה לצורך ספרי חול?
- אדם המתפרנס ממכירת כלבים - האם ניתן לקבל ממנו תרומה לבית הכנסת?
- 'בעל קורא' שחלה והבריא לאחר מספר שנים - האם שב לתפקידו?